

Apoštolský list

Vernosť, ktorá tvorí budúcnosť

Svätého Otca Leva XIV.

pri príležitosti 60. výročia koncilových dekrétov

Optatam totius a Presbyterorum ordinis

1. Vernosť, ktorá tvorí budúcnosť – to je to, k čomu sú kňazi povolani aj dnes. Uznanie hodnoty vytrvalosti v apoštolskej misii nám ponúka možnosť zamyslieť sa nad budúcnosťou kňazského úradu a pomôcť druhým zažiť radosť z kňazského povolania. 60. výročie Druhého vatikánskeho koncilu, pripadajúce na tento jubilejný rok, je príležitosťou opäť uvažovať o dare tejto plodnej vernosti a pripomenúť si učenie dekrétov *Optatam totius a Presbyterorum ordinis*, ktoré boli promulgované 28. októbra a 7. decembra 1965. Tieto dva texty sa zrodili z jedinečnej inšpirácie Cirkvi, ktorá sa cíti povolaná byť znamením a nástrojom jednoty pre všetky národy a vyzvaná k obnove, pričom si uvedomuje, že „požadovaná obnova celej Cirkvi závisí vo veľkej miere od kňazskej služby oživovanej Duchom Kristovým“¹.

2. Neoslavujeme len formálne výročie! Oba dokumenty sa totiž pevne zakladajú na chápaní Cirkvi ako Božieho ľudu putujúceho dejinami a predstavujú míľnik v úvahách o povahe a poslaní pastoračnej služby a príprave na ňu, pričom si aj s plynutím času zachovávajú veľkú sviežosť a aktuálnosť. Preto pozývam kresťanské spoločenstvá, aby naďalej čítali a študovali tieto texty, najmä v seminároch a na všetkých miestach, kde prebieha príprava a formácia na kňazskú službu.

3. Dekréty *Optatam totius a Presbyterorum ordinis*, ktoré pevne zapadajú do tradície cirkevného učenia o sviatosti kňazstva, upriamili pozornosť koncilu na úvahy o služobnom kňazstve a ukázali starostlivý záujem koncilového zhromaždenia o kňazov. Zámerom bolo vypracovať potrebný rámec pre formáciu budúcich generácií kňazov v súlade s obnovou, ktorú presadzoval koncil, v ktorom bude zachovaná pevná identita kňazského úradu a zároveň zdôraznené nové perspektívy integrujúce predchádzajúce úvahy z pohľadu zdravého doktrínálneho vývoja.² Toto si treba zachovať v živej pamäti a prijať poslanie, ktoré tieto

¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil: dekrét o kňazskej formácii *Optatam totius*, Úvod.

² Pozri S. J. H. Newman: *An Essay on the Development of Christian Doctrine*, Notre Dame, 2024. V tejto súvislosti pripomínam výzvu *Optatam totius* 16, týkajúcu sa obnovy a podpory cirkevných štúdií, ktorá stále

dekréty zverili celej Cirkvi: neustále, každý deň posilňovať kňazskú službu, čerpajúc silu z jej koreňa, ktorým je puto medzi Kristom a Cirkvou, aby sme sa spolu so všetkými veriacimi a v ich službe stali misionárskymi učeníkmi podľa jeho srdca.

4. V priebehu šiestich desaťročí, ktoré uplynuli od koncilu, ľudstvo zároveň prešlo a naďalej prechádza zmenami, ktoré si vyžadujú neustále prehodnocovanie doterajšej cesty a dôslednú aktualizáciu koncilového učenia. V týchto rokoch tiež Duch Svätý viedol Cirkev k rozvíjaniu koncilovej náuky o jej komunitnej povahe v súlade s jej synodálnou a misionárskou formou.³ V tejto súvislosti adresujem celému Božiemu ľudu tento apoštolský list, aby sme spoločne preskúmali identitu a úlohu ordinovanej služby vo svetle toho, čo Pán dnes žiada od Cirkvi, a tak pokračovali vo veľkom diele obnovy, ktoré začal Druhý vatikánsky koncil. Navrhujem pozrieť sa na to cez optiku vernosti, ktorá je zároveň Božou milosťou i neustálou cestou obrátenia, aby sme radostne odpovedali na volanie Pána Ježiša. Na úvod by som chcel vyjadriť vďačnosť za svedectvo a oddanosť kňazov, ktorí vo všetkých kútoch sveta obetujú svoj život, slávia Kristovu obeť vo svätej omši, hlásajú Božie slovo a udeľujú rozhrešenie. Každý deň sa veľkoryso venujú svojim bratom a sestrám, posilňujú medzi nimi spoločenstvo a jednotu, a osobitne sa starajú o tých, ktorí najviac trpia a žijú v núdzi.

Vernosť a služba

5. Každé povolanie v Cirkvi vychádza z osobného stretnutia s Kristom, „ktorý ponúka životu celkom nový horizont a tým aj zásadné smerovanie“.⁴ Pred každým záväzkom, pred každým dobrým osobným zámerom, pred každou službou zaznieva hlas Majstra, ktorý volá: „Pod’ a nasleduj ma“ (porov. *Mk* 1, 17). Pán života nás pozná a osvecuje naše srdce svojím pohľadom lásky (porov. *Mk* 10, 21). Nie je to len vnútorný hlas, ale aj duchovný impulz, ktorý k nám často prichádza prostredníctvom príkladu iných Pánových učeníkov a ktorý nadobúda podobu odvážneho životného rozhodnutia. Vernosť povolaniu – najmä v čase skúšok a pokušení – silnie, keď nezabúdame na Pánov hlas. Pomáha nám, ak si s nadšením pripomíname Boha, ktorý nás miluje, vyvolil si nás a volá nás. Rovnako dôležité je zveriť sa do sprevádzania tým, ktorí sú už v duchovnom živote skúsení. Ozvena tohto Slova v čase je základom vnútornej jednoty s Kristom, ktorá je v apoštolskom živote zásadná a nevyhnutná.

prebieha.

³ Porov. SYNODA BISKUPOV: *Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť, misia*. Prípravný dokument (2021), 1; FRANTIŠEK: *Prejav pri príležitosti 50. výročia založenia Synody biskupov* (17. október 2015).

⁴ BENEDIKT XVI.: encyklika *Deus caritas est* (25. december 2005), 1.

6. Povolanie k posvätnnej službe je slobodným a nezaslúženým Božím darom. Pán na nás netlačí, ale s láskou nám ponúka plán spásy a slobody. Túto ponuku prijímame vtedy, keď s pomocou Božej milosti uznáme, že centrom nášho života je Pán Ježiš. Povolanie sa potom rozvíja ako úplné darovanie sa Bohu, a tým aj jeho svätému ľudu. Celá Cirkev sa modlí a raduje z tohto daru so srdcom plným nádeje a vďačnosti, presne tak, ako to vyjadril pápež Benedikt XVI. na záver Roku kňazov: „Chceli sme prebudiť radosť z toho, že Boh je nám tak blízko, a vďačnosť za to, že sa spolieha na našu slabosť; že nás deň čo deň vedie a podporuje. Chceli sme tiež znovu ukázať mladým ľuďom, že toto povolanie, toto spoločenstvo služby Bohu a s Bohom, existuje – ba čo viac, že Boh čaká na naše „áno“.“⁵

7. Každé povolanie je darom Otca, ktorý žiada, aby sme ho verne chránili v procese neustáleho obrátenia. Poslušnosť vlastnému povolaniu sa buduje každý deň prostredníctvom počúvania Božieho slova, slávenia sviatostí – najmä v eucharistickej obete –, evanjelizácie, blízkosti k najmenším a kňazského bratstva, pričom čerpá z modlitby ako z vynikajúceho miesta stretnutia s Pánom. Každý deň akoby sa kňaz vracal k Galilejskému jazeru – tam, kde sa Ježiš pýta Petra: „Miluješ ma?“ (Jn 21, 15) – aby znovu potvrdil svoje „áno“⁶. V tomto zmysle možno pochopiť to, čo *Optatam totius* hovorí o kňazskej formácii, keď vyjadruje túžbu, aby sa nekončila po opustení seminára (porov. 22), otvárajúc cestu k permanentnej, trvalej formácii, ktorá by vytvorila dynamiku neustálej ľudskej, duchovnej, intelektuálnej a pastoračnej obnovy.“

Všetci kňazi sú teda povolaní neustále sa venovať svojej formácii, aby udržali nažive Boží dar, ktorý prijali prostredníctvom sviatosti kňazstva (porov. 2 Tim 1, 6). Vernosť vlastnému povolaniu nie je otázkou statickosti či uzavretosti, ale znamená cestu každodenného obrátenia, na ktorej sa potvrdzuje a dozrieva prijaté povolanie. V tejto perspektíve je vhodné podporovať také iniciatívy, ako je napr. Konferencia o permanentnej formácii kňazov, ktorá sa konala vo Vatikáne od 6. do 10. februára 2024 za účasti viac ako 800 zodpovedných za permanentnú formáciu z osemdesiatich krajín. Permanentná formácia nie je v prvom rade intelektuálnym úsilím či pastoračným zdokonaľovaním, ale živou spomienkou a neustálym obnovovaním si vlastného povolania na spoločne prežívanej ceste.

9. Od momentu povolania a počiatkovej formácie chráni krásu a trvalosť tejto cesty *nasledovanie Krista*. Každý pastier si totiž ešte skôr, než sa začne venovať vedeniu stáda, musí neustále pripomínať, že on sám je Majstrovým učeníkom, tak ako jeho bratia a sestry, lebo „po

⁵ BENEDIKT XVI.: *Homília na omši na záver Roku kňazov* (11. jún 2010).

⁶ „Keď sa spýtal Petra, či ho miluje, nekládol mu túto otázku preto, aby zistil, či ho učeník miluje, ale s úmyslom ukázať veľkosť svojej lásky“ (SV. JÁN ZLATOÚSTY: *De sacerdotio* II, 1: Sch 272, Paríž 1980, 104, 48 – 51).

celý život sme vždy ‚učeníkmi‘, s neustálou túžbou pripodobniť sa Kristovi“.⁷ Iba tento vzťah poslušného nasledovania a verného učeníctva môže udržať myseľ a srdce na správnej ceste, napriek všetkým otrasom, ktoré nám život môže priniesť.

10. V posledných desaťročiach v nás kríza dôvery v Cirkev – vyvolaná zneužívaním zo strany členov kleru, ktoré nás napĺňa hanbou a volá k pokore – ešte viac prehĺbila vedomie naliehavosti komplexnej formácie, zabezpečujúcej rast a ľudskú zrelosť kandidátov na kňazstvo spolu s bohatým a pevným duchovným životom.

11. Téma formácie je kľúčová aj z hľadiska prístupu k tým, ktorí po niekoľkých rokoch či desaťročiach opúšťajú kňazskú službu. Na túto bolestnú skutočnosť sa totiž nesmieme pozerieť iba cez optiku práva. Vyžaduje si to, aby sme s hlbokým súcitom vnímali príbehy týchto bratov a hľadali dôvody, ktoré ich k takému rozhodnutiu viedli. Primeranou odpoveďou je v prvom rade obnovené úsilie o formáciu, ktorej cieľom je „cesta zblíženia s Pánom, zahŕňajúca celú osobu, srdce, rozum, slobodu, a formujúca ju na obraz Dobrého pastiera“.⁸

12. Z toho vyplýva, že „bez ohľadu na to, ako je seminár koncipovaný, má byť výchovou srdca [...]. Musíme sa naučiť milovať a robiť to tak, ako to robil Ježiš“. Preto pozývam seminaristov k vnútornej práci na motivácii, ktorá zahŕňa všetky aspekty života: „V skutočnosti nie je na vás nič, čo by malo byť odvrhnuté, ale všetko musí byť prijaté a premenené v logike pšeničného zrna, aby ste sa stali šťastnými ľuďmi a kňazmi, ‚mostami‘ a nie prekážkami na ceste k stretnutiu s Kristom, pre všetkých, ktorí k vám prichádzajú“.⁹ Iba kňazi a zasvätení, ktorí sú ľudsky zreli a duchovne pevní – teda ľudia s dobre integrovaným ľudským a duchovným rozmerom, schopní autentických vzťahov so všetkými –, môžu prijať záväzok celibátu a vierohodne hlásať evanjelium Vzkrieseného.

13. Ide teda o to, aby sme svoje povolanie uchovávali a rozvíjali na neustálej ceste obrátenia a obnovovanej vernosti, ktorá nikdy nie je len individuálnou cestou, ale zaväzuje nás starať sa jeden o druhého. Táto dynamika je vždy znovu dielom milosti, ktorá objíma našu krehkú ľudskosť a uzdravuje ju z narcizmu a egocentrizmu. Sme povolaní každý deň nasledovať Krista s vierou, nádejou a láskou a vkladať do Pána všetku svoju dôveru. Spoločenstvo, synodalita a

⁷ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Il dono della vocazione presbiterale. Ratio Fundamentalibus Institutionis Sacerdotalis* (8. decembra 2016), 57.

⁸ LEV XIV.: *Prejav k účastníkom medzinárodného stretnutia „Šťastní kňazi – ‚Nazval som vás priateľmi‘ (Jn 15,15)“*, ktoré zorganizovalo Dikastérium pre klerikov pri príležitosti Jubilea kňazov a seminaristov (26. jún 2025).

⁹ LEV XIV.: *Meditácia pri príležitosti Jubilea seminaristov* (24. jún 2025).

misia sa totiž nemôžu realizovať, ak v srdciach kňazov ustúpi postoj počúvania a služby pred pokušením sebareferenčnosti. Ako zdôraznil Benedikt XVI., „kňaz je služobníkom Krista v tom zmysle, že jeho existencia, ontologicky utváraná podľa Krista, nadobúda podstatne vzťahový charakter: je v Kristovi, pre Krista a s Kristom v službe ľuďom. Práve preto, že patrí Kristovi, je kňaz radikálne v službe ľuďom: je služobníkom ich spásy, šťastia, skutočného oslobodenia, zrejúc v tomto postupnom prijímaní Kristovej vôle, v modlitbe a v „zotrvaní srdca pri srdci“ s ním“.¹⁰

Vernosť a bratstvo

14. Druhý vatikánsky koncil zasadil špecifickú službu kňazov do kontextu rovnakej dôstojnosti a bratstva všetkých pokrstených, ako o tom jasne svedčí dekrét *Presbyterorum ordinis*: „Hoci kňazi Novej zmluvy vzhľadom na sviatosť posvätného stavu vykonávajú v Božom ľude a pre Boží ľud vznešenú a potrebnú úlohu otca a učiteľa, predsa sú zároveň, spolu s ostatnými veriacimi, učeníkmi Pána, Božou milosťou povolanými mať účasť na jeho kráľovstve. Kňazi sú totiž ako bratia medzi bratmi uprostred všetkých tých, ktorých znovu zrodila voda krstu, keďže sú údmi toho istého Kristovho tela, ktorého budovanie je zverené všetkým.“¹¹ V rámci tohto základného bratstva, ktoré má svoj pôvod v krste a spája celý Boží ľud, koncil zdôrazňuje osobitné bratské puto medzi ordinovanými služobníkmi, založené na samotnej sviatosti vysviacky: „Všetci kňazi, vysviackou ustanovení do kňazského (presbyterského) stavu, sú navzájom dôverne spojení sviatostným bratstvom. Osobitne však v diecéze, ktorej službe sa venujú pod vedením vlastného biskupa, tvoria jediné presbytérium. [...] Každý z nich je teda spojený s ostatnými členmi tohto presbytéria osobitnými zväzkami apoštolskej lásky, služby a bratstva.“¹² Kňazské bratstvo je teda skôr darom, obsiahnutým v milosti svätenia, než úlohou, ktorú treba naplniť. Treba si uvedomiť, že tento dar nás predchádza: nedá sa vytvoriť len na základe dobrej vôle a spoločného úsilia, ale je to dar milosti, ktorý nás robí účastnými na službe biskupa a realizuje sa v spoločenstve s ním a so spolubratmi.

15. Avšak práve preto majú kňazi *odpovedať na milosť bratstva* tým, že svojím životom prejavujú a potvrdzujú to, čo medzi nimi ustanovila nielen krstná milosť, ale aj sviatosť kňazstva. Byť verný spoločenstvu znamená v prvom rade prekonať pokušenie individualizmu, nezlučiteľného s misijnou a evanjelizačnou činnosťou, ktorá sa vždy týka Cirkvi ako celku. Nie

¹⁰ BENEDIKT XVI.: *Katechéza*, 24. júna 2009.

¹¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil: dekrét *Presbyterorum ordinis* o službe a živote kňazov, 9.

¹² *Tamže*, 8.

náhodou Druhý vatikánsky koncil hovoril o kňazoch takmer vždy v množnom čísle: Žiadny pastier neexistuje sám! Sám Pán „ustanovil dvanástich, aby boli s ním“ (Mk 3, 14). To značí, že nemôže existovať služba oddelená od spoločenstva s Ježišom Kristom a jeho telom, ktorým je Cirkev. Keď si uvedomíme, že jednota Cirkvi vyplýva z „jednoty Otca, Syna a Ducha Svätého“¹³, potom je jednou z hlavných výziev pre budúcnosť čoraz viac zviditeľňovať tento vzťahový a komunitný rozmer ordinovanej služby, najmä vo svete poznačenom vojnami, rozdeleniami a nezhodami.

16. Kňazské bratstvo treba preto považovať za základný prvok identity duchovných pastierov,¹⁴ nielen za ideál alebo slogan, ale za rozmer, ktorému sa treba venovať s novou energiou. V tomto zmysle sa urobilo veľa, keď sa aplikovali odporúčania dokumentu *Presbyterorum ordinis* (porov. 8), no mnohé ešte zostáva urobiť, počnúc napríklad vyrovnaním ekonomických podmienok medzi kňazmi, ktorí slúžia v chudobných farnostiach a tými, ktorí vykonávajú službu v bohatých spoločenstvách. Treba tiež konštatovať, že v mnohých krajinách a diecézach ešte nie je zabezpečené potrebné zdravotné a sociálne zabezpečenie pre kňazov. Vzájomná starostlivosť, najmä pozornosť venovaná osamelým a izolovaným spolubratom, ako aj chorým a starším nemôže byť považovaná za menej dôležitú ako starostlivosť o ľudí, ktorí sú nám zverení. Toto je jedno zo základných odporúčení, ktoré som dal kňazom pri príležitosti nedávneho Jubilea kňazov. „Ako by sme totiž my, vysvätení služobníci, mohli byť budovateľmi živých spoločenstiev, keby medzi nami najskôr nevládlo skutočné a úprimné bratstvo?“¹⁵

17. V mnohých prostrediach – najmä na Západe – sa v živote kňazov objavujú nové výzvy súvisiace so súčasnou mobilitou a rozdrobenosťou spoločenskej štruktúry. To má za následok, že kňazi už nie sú začlenení do súdržného a veriaceho prostredia, ktoré v minulosti podporovalo ich službu. V dôsledku toho sú viac vystavení nebezpečenstvu osamelosti, ktorá tlmí apoštolský elán a môže viesť k smutnému uzavretiu sa do seba. Aj z tohto dôvodu, v súlade s pokynmi mojich predchodcov¹⁶, dúfam, že sa vo všetkých miestnych cirkvách obnoví úsilie o zakladanie a podporovanie rôznych *možných foriem spoločného života*, „aby kňazi našli vzájomnú oporu

¹³ SV. CYPRIÁN: *De dominica oratione*, 23: CCSL 3A, Turnhout 1976, 105.

¹⁴ Porov. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Dar povolania ku kňazstvu. Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* (8. december 2016), 87 – 88.

¹⁵ LEV XIV.: *Prejav k účastníkom medzinárodného stretnutia „Šťastní kňazi – ‚Nazval som vás priateľmi‘ (Jn 15,15)“*, ktoré zorganizovalo Dikastérium pre klerikov pri príležitosti Jubilea kňazov a seminaristov (26. jún 2025).

¹⁶ Porov. SV. JÁN PAVOL II.: apošt. posyn. exhortácia *Pastores dabo vobis* (25. marec 1992), 61; BENEDIKT XVI.: apošt. list vo forme *motu proprio Ministrorum institutio* (16. január 2013).

v rozvíjaní duchovného a intelektuálneho života, aby mohli lepšie spolupracovať vo svojej službe a vyhli sa prípadným nebezpečenstvám osamotenosti¹⁷.

18. Na druhej strane je potrebné pripomenúť, že kňazské spoločenstvo sa nikdy nesmie prejavovať len ako rovnosť jednotlivcov, chariziem alebo talentov, ktoré Pán vložil do života každého z nich. Je dôležité, aby sa v diecéznom presbyteráte vďaka rozlišovaniu biskupa podarilo nájsť rovnováhu medzi ocenením týchto darov a zachovaním communia. Škola synodality môže z tohto pohľadu všetkým pomôcť vnútorne dozrieť k prijatiu rôznych chariziem v syntéze, ktorá upevní kňazské spoločenstvo verné evanjeliu a učeniu Cirkvi. V čase veľkej krehkosti sú všetci vysvätení služobníci povolání žiť spoločenstvo, a to návratom k tomu, čo je podstatné a priblížením sa k ľuďom, aby chránili nádej, ktorá nadobúda tvár v pokornej a konkrétnej službe. V tomto horizonte je živým znakom lásky, ktorá nezostáva len na povrchu, ale skláňa sa, počúva a daruje, predovšetkým služba trvalého diakona, pripodobneného Kristovi Služobníkovi. Krása Cirkvi, ktorú tvoria spolupracujúci kňazi a diakoni, zjednotení spoločným zápalom za evanjelium a citliví voči najchudobnejším, sa stáva žiarivým svedectvom spoločenstva. Podľa Ježišových slov (porov. *Jn* 13, 34 – 35) práve z tejto jednoty, zakorenej vo vzájomnej láske, čerpá kresťanské poslanstvo svoju dôveryhodnosť a silu. Preto je diakonát, najmä keď sa žije v spoločenstve s vlastnou rodinou, darom, ktorý treba spoznať, oceniť a podporovať. Diskrétna, ale nevyhnutná služba mužov oddaných milosrdnej láske nám pripomína, že misia sa neuskutočňuje veľkými gestami, ale v spoločnom zápale za Božie kráľovstvo a v každodennej vernosti evanjeliu.

19. Šťastným a výstižným symbolom vernosti spoločenstvu je nepochybne to, čo svätý Ignác Antiochijský opisuje v *Liste Efezanom*: „Je vhodné, aby ste konali v súlade s myšlienkami biskupa, čo už aj robíte. Vaše kňazské spoločenstvo – hodné svojho mena, hodné Boha – je totiž v dokonalom súlade s biskupom ako struny na citare. Preto je vo vašej jednomyselnosti a harmonickej láske ospevovaný Ježiš Kristus. [...] Je teda prospešné, aby ste boli v bezúhonnej jednote, aby ste mali vždy podiel v Bohu.“¹⁸

Vernosť a synodalita

20. Dostávam sa k bodu, ktorý mi leží zvlášť na srdci. Keď hovoríme o identite kňazov, dekrét *Presbyterorum ordinis* zdôrazňuje predovšetkým spojitosť s kňazstvom a poslaním Ježiša

¹⁷ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dekrét *Presbyterorum ordinis* (7. december 1965), 8.

¹⁸ SV. IGNÁC Z ANTIOCHIE: *Ad Ephesios*, 4, 1 – 2: *SCh* 10, Paríž 1969, 72.

Krista (porov. 2), pričom uvádza jeho tri základné rozmery: *vzťah s biskupom*, ktorý v kňazoch vidí „nevyhnutných pomocníkov a poradcov“, s ktorými udržiava bratský a priateľský vzťah (porov. 7); sviatostné *communio* a *bratstvo s ostatnými kňazmi*, aby spolupracovali „na tom istom diele“ a vykonávali „jedinú kňazskú službu“, pričom všetci sledujú „ten istý cieľ“, hoci sa venujú rôznym úlohám (8); *vzťah s veriacimi laikmi*, medzi ktorými sú kňazi so svojim špecifickým poslaním „ako bratia medzi bratmi“, keďže majú rovnakú krstnú dôstojnosť. Pritom spájajú svoje úsilie s úsilím veriacich laikov a „uznávajú ich skúsenosti a kompetentnosť v rozličných sférach ľudskej činnosti, aby spolu s nimi vedeli rozoznávať znamenia časov“ (9). Namiesto toho, aby dominovali alebo sústreďovali všetky úlohy na seba, „nech so zmyslom pre vieru odkrývajú mnohoraké tak skromné, ako i významnejšie charizmy laikov“ (9).

21. V tejto oblasti ešte treba mnoho vykonať. Impulz synodálneho procesu je silnou výzvou Ducha Svätého, aby sme v tomto smere urobili rozhodné kroky. Preto opätovne zdôrazňujem svoje želanie „pozvať kňazov [...], aby istým spôsobom otvorili svoje srdcia a zapojili sa do týchto procesov“¹⁹, ktoré prežívame. V tomto zmysle navrhlo druhé zasadanie 16. všeobecného zhromaždenia synody biskupov vo svojom záverečnom dokumente obrátenie v oblasti vzťahov a procesov. Zdá sa, že podstatné je, aby vo všetkých miestnych cirkvách vznikli vhodné iniciatívy, kde by sa kňazi oboznámili s usmerneniami tohto dokumentu a mohli zažiť plnosť synodálneho štýlu Cirkvi.

22. To všetko si vyžaduje formáciu na všetkých úrovniach, zvlášť v rámci počiatočnej a permanentnej formácie kňazov. V čoraz viac synodálnej a misijnej Cirkvi nestráca kňazská služba nič zo svojho významu a aktuálnosti, naopak, môže sa viac sústreďiť na svoje vlastné a špecifické úlohy. Výzva synodality – ktorá rozdiely neodstraňuje, ale ich oceňuje – zostáva jednou z hlavných príležitostí pre kňazov budúcnosti. Ako pripomína spomínaný záverečný dokument synody, „kňazi sú povolani žiť svoju službu v postoji blízkosti k ľuďom, prijímať a počúvať každého, otvárať sa synodálnemu štýlu“ (72). Pre čoraz plnšie uskutočňovanie ekleziológie spoločenstva je potrebné, aby kňazská služba prekonala model exkluzívneho vodcovstva, ktorý vedie k centralizácii pastoračného života a kladie všetku zodpovednosť výlučne na kňaza. Namiesto toho má kňaz smerovať k *čoraz kolegiálnejšiemu vedeniu* v spolupráci s kňazmi, diakonmi a celým Božím ľudom, vo vzájomnom obohacovaní sa, ktoré je ovocím rozmanitosti chariziem vzbudených Duchom Svätým. Ako nám pripomína *Evangelii gaudium*, služobné kňazstvo a stotožnenie sa s Kristom Ženíchom nás nesmú viesť k tomu, aby

¹⁹ LEV XIV.: *Príhovor k účastníkom Jubilea synodálnych tímov a participatívnych orgánov* (24. október 2025).

sme sviatostnú plnú moc stotožňovali s mocou, lebo „spojenie kňaza s Kristom Hlavou – a tu treba poznamenať, že práve on je hlavným zdrojom milosti – neznamená povýšenie, ktoré kňaza dvíha na vrchol všetkého“.²⁰

Vernosť a misia

23. Identita kňazov sa formuje okolo ich *bytia pre* druhých a je neoddeliteľná od ich poslania. Kto sa totiž „snaží nájsť kňazskú identitu introspektívnym skúmaním vlastného vnútra, možno nenájde nič iné ako signály, ktoré hovoria ‚vyjdi‘: vyjdi zo seba samého, vyjdi hľadať Boha v adorácii, vyjdi a daj svojmu ľudu to, čo ti bolo zverené, a tvoj ľud sa postará o to, aby si pocítil a okúsil, kto si, ako sa voláš, aká je tvoja identita, a odmení ťa stonásobnou odmenou, ktorú Pán sľúbil svojim služobníkom. Ak nevyjdeš zo seba samého, olej zoxiduje a pomazanie nemôže byť plodné“.²¹ Ako učil svätý Ján Pavol II.: „Kňazi sú v Cirkvi a pre Cirkev sviatostným sprítomnením Ježiša Krista, Hlavy a Pastiera. S autoritou prednášajú jeho slová, opakujú spásonosné úkony odpustenia, najmä pri krste, sviatosti zmierenia a Eucharistii; s dokonalou láskou až do sebaobetovania sa starajú o stádo, ktoré zjednocujú a privádzajú k Otcovi skrze Krista v Duchu Svätom“.²² Kňazské povolanie sa teda rozvíja medzi radosťami a námahami pokornej služby bratom, ktorú svet často neuznáva, hoci hlboko túži po jednom: stretnúť veriacich a dôveryhodných svedkov vernej a milosrdnej Božej lásky. To predstavuje hlavnú cestu evanjelizácie.

24. V súčasnom svete, ktorý sa vyznačuje rýchlym tempom a túžbou byť neustále pripojení online (*hyper-connected*), čo nás často vedie k zhonu a aktivizmu, existujú minimálne dve pokušenia, ktoré narúšajú vernosť tejto misii. Prvým je mentalita zameraná na efektívnosť, v ktorej sa hodnota človeka meria podľa výkonu, teda podľa množstva vykonaných činností a realizovaných projektov. V takomto chápaní má to, čo robíš, prednosť pred tým, kým si, čím sa skutočná hierarchia duchovnej identity obráti. Druhé pokušenie sa, naopak, dá charakterizovať ako akási forma kvietizmu: vystrašení súčasnou situáciou sa uzatvárame do seba, odmietame výzvu evanjelizácie a zaujíname lenivý a obranný postoj. Naopak, radostná a nadšená služba – napriek všetkým ľudským slabostiam – môže a musí nadšene prijať úlohu evanjelizovať všetky rozmery našej spoločnosti, najmä kultúru, ekonomiku a politiku, aby sa všetko zjednotilo v Kristovi (porov. *Ef* 1, 10). Na prekonanie týchto dvoch pokušení a pre

²⁰ FRANTIŠEK: apošt. posynod. exhortácia *Evangelii gaudium* (24. november 2013), 104.

²¹ FRANTIŠEK: *Homília pri svätej omši svätenia olejov* (17. apríl 2014).

²² SV. JÁN PAVOL II.: apošt. posynod. exhortácia *Pastores dabo vobis* (25. marec 1992), 15.

radostné a plodné prežívanie vlastnej služby má každý kňaz zostať verný poslaniu, ktoré prijal, teda daru milosti, ktorý mu udelil biskup počas kňazskej vysviacky. Vernosť poslaniu znamená prijať model, ktorý nám zanechal svätý Ján Pavol II., keď všetkým pripomenul, že princípom, ktorý zjednocuje život kňaza, je pastoračná láska.²³ Práve udržiavaním živého ohňa pastoračnej lásky, teda lásky Dobrého pastiera, môže každý kňaz nájsť v každodennom živote rovnováhu a dokáže rozlíšiť, čo je prospešné a čo je *proprium* jeho služby v súlade s usmerneniami Cirkvi.

25. Harmóniu medzi kontempláciou a konaním treba hľadať nie prostredníctvom zúfaleho osvojovania si rôznych operačných plánov alebo jednoduchého vyvažovania činností, ale tak, že za ústredný bod pastoračie prijmem *veľkonočný rozmer*. Bezvýhradné sebadarovanie však v žiadnom prípade nemôže a nesmie znamenať vzdanie sa modlitby, štúdia a kňazského spoločenstva; predstavuje totiž horizont, v ktorom je všetko zahrnuté podľa toho, ako veľmi je to zamerané na Pána Ježiša, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych pre spásu sveta. Týmto spôsobom sa naplňajú aj sľuby dané pri vysviacke, ktoré spolu s odpútaním sa od materiálnych statkov vedú v srdci kňaza k vytrvalému hľadaniu a prispôsobovaniu sa Božej vôli, čo dovoľuje Kristovi prejavíť sa v každom kňazovom konaní. Stáva sa to napríklad vtedy, keď sa vyhýbame akémukoľvek egocentризmu a seba prezentácii napriek tomu, že niekedy nás naša úloha môže zaväzovať k prejavu sa na verejnosti. Každý kňaz, formovaný tajomstvom, ktoré slávi vo svätej liturgii, musí „ustúpiť, aby ostal Kristus, stať sa malým, aby bol on poznaný a oslávený, obetovať sa do krajnosti, aby nikomu nechýbala príležitosť spoznať ho a milovať“.²⁴ Preto je potrebné vždy múdro zvažovať mediálnu prezentáciu, používanie sociálnych sietí a všetkých dnes dostupných prostriedkov, pričom základom rozlišovania má byť, či to slúži evanjelizácii, alebo nie. „, *Všetko smiem!*“ *Ale nie všetko osoží*“ (1 Kor 6, 12).

26. V každej situácii sú kňazi povolaní efektívne – svedectvom skromného a cudného života – odpovedať na veľký hlad po autentických a úprimných vzťahoch, ktorý je v súčasnej spoločnosti prítomný, a tak svedčiť o Cirkvi, ktorá je „účinným kvasom zväzkov, vzťahov a bratstva ľudskej rodiny“ a je „schopná viac žiť vzťahy: s Pánom, medzi mužmi a ženami, v rodinách, spoločenstvách, medzi všetkými kresťanmi, sociálnymi skupinami, náboženstvami“²⁵. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné, aby kňazi a laici – všetci spoločne – uskutočnili pravé *misijné obrátenie*, ktoré nasmeruje kresťanské spoločenstvá pod vedením ich

²³ Porov. SV. JÁN PAVOL II.: apošt. posynod. exhortácia *Pastores dabo vobis* (25. marec 1992, 23).

²⁴ LEV XIV.: *Homília počas svätej omše za Cirkev* (9. máj 2025).

²⁵ FRANTIŠEK, 16. RIADNE VŠEOBECNÉ ZHRMAŽDENIE SYNODY BISKUPOV: *Záverečný dokument druhého zasadnutia synody „Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť, misia* (26. október 2024), 20; 50.

pastierov „do služby misii, ktorú veriaci vykonávajú v spoločnosti, v rodinnom a pracovnom živote“. Ako konštatovala synoda, „tak sa lepšie ukáže, že farnosť nie je zameraná len na seba, ale na misiu, a má podporovať úsilie mnohých ľudí, ktorí rôznymi spôsobmi svedčia o svojej viere a prežívajú ju vo svojom povolaní, v sociálnej, kultúrnej či politickej činnosti“²⁶.

Vernosť a budúcnosť

27. Dúfam, že oslava výročia týchto dvoch koncilových dekrétov a cesta, ktorú sme povolani spoločne prejsť, aby sme ich naplnili a aktualizovali, sa premenia na nové Turíce povolani v Cirkvi a inšpirujú mnoho svätých a nezlomných povolani do služobného kňazstva, aby nikdy nechýbali robotníci na Pánovej žatve. A nech sa v nás všetkých prebudí vôľa naplno sa angažovať v podpore povolani a neustálej modlitbe k Pánovi žatvy (porov. *Mt 9, 37 – 38*).

28. Okrem modlitby si však nedostatok povolani ku kňazstvu – najmä v niektorých častiach sveta – vyžaduje, aby sme všetci prehodnotili plodnosť pastoračných postupov Cirkvi. Je pravda, že dôvody tejto krízy môžu byť často rôzne a mnohoraké a závisia najmä od sociálno-kultúrneho kontextu, no zároveň musíme mať odvahu ponúkať mladým silné a oslobodzujúce návrhy a v jednotlivých cirkvách vytvárať „prostredie a formy pastorácie mládeže preniknuté evanjeliom, kde sa môžu prejavovať a dozrievať povolania až k úplnému darovaniu seba samého“.²⁷ V istote, že Pán nikdy neprestáva povolávať (porov. *Jn 11, 28*), musíme mať v každej oblasti pastorácie, najmä v oblasti mládeže a rodiny, vždy na pamäti perspektívu povolania. Pamätajte si: Bez starostlivosti o všetky povolania neexistuje budúcnosť!

29. Na záver vzdávam vďaka Pánovi, ktorý sprevádza svoj ľud, kráča s nami a naplnia naše srdcia nádejou a pokojom, aby sme ich mohli prinášať všetkým. „Bratia a sestry, chcel by som, aby toto bolo našou prvou veľkou túžbou: zjednotená Cirkev – znak jednoty a spoločenstva, ktorá sa stane kvasom pre zmierený svet.“²⁸ A ďakujem vám všetkým, pastierom aj veriacim laikom, ktorí otvárate svoju myseľ a srdce prorockému posolstvu koncilových dekrétov *Presbyterorum ordinis a Optatam totius* a spoločne sa pripravujete čerpať z nich silu a podnety pre cestu Cirkvi. Zverujem všetkých seminaristov, diakonov a kňazov do príhovoru Nepoškvrnenej Panny Márie, Matky dobrej rady, a svätého Jána Máriu Vianneya, patróna

²⁶ *Tamže*, 59; 117.

²⁷ LEV XIV.: *Prejav k účastníkom medzinárodného stretnutia „Šťastní kňazi – ‚Nazval som vás priateľmi‘ (Jn 15,15), ktoré zorganizovalo Dikastérium pre klerikov pri príležitosti Jubilea kňazov a seminaristov (26. jún 2025).*

²⁸ LEV XIV.: *Homília pri nástupe do Petrovej služby biskupa Ríma (18. máj 2025).*

farárov a vzoru všetkých kňazov. Ako zvykol hovoriť tento arský farár: „Kňazstvo je láska Ježišovho srdca.“²⁹ Láska taká silná, že rozptyľuje mraky zvyku, sklúčenosti a osamelosti, totálna láska, ktorá nám je v plnosti darovaná v Eucharistii. eucharistická láska, kňazská láska.

Dané v Ríme pri svätom Petrovi, 8. decembra, na sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie, v Jubilejnom roku 2025, prvom roku môjho pontifikátu.

LEV PP. XIV.

²⁹ „*Le Sacerdoce, c'est l'amour du cœur de Jésus*“. In: NODET, Bernard: *Le curé d'Ars. Sa pensée, son cœur*, Paríž : 1995, 98.